

Kaaos ja järjestys

Markkinat ovat kaaosta. Kaaos sinänsä ei ole vaarallista ennen kuin se alkaa näyttää järjestykseltä. Tässä on kyse merkittävästä opinkappaleesta, joka liittyy siihen, miksi niin monet häviävät rahaa markkinaromahduksissa.

"Osakemarkkinat ovat asettuneet pysyvästi korkealle tasolle", sanoi Yalen yliopiston professori ja ekonomisti Irving Fisher syyskuussa 1929 juuri ennen kuin hänen omaisuutensa pyyhkiytyi pahimmassa osakeromahduksessa, jota Wall Street oli nähnyt. Fisher uskoi voittaneensa markkinan siksi, että hän olisi ollut älykäs. Tosi-asiassa hän oli vain ollut onnekas, kunnes onni sitten loppui. Fisher sortui vanhaan halpaan. Hänellä oli illuusio markkinoiden järjestyksestä.

Tosiasiä näyttää olevan se, että rahan maailma on epäjärjestyksellinen kaaos. Kuvioita muodostuu ajoittain samoin kuin pilvet näyttävät ajoittain esittävän tuttuja kuvia, mutta ne eivät ole vakaita perusasioita, joiden varaan on turvallista rakentaa suunnitelmia.

Kuviot voivat olla millaisia hyvänsä. Kaaoksesta syntyy monenlaisia hetkellisiä kuvioita, jotka näyttävät järjestykseltä. Kyse voi olla siitä, että tietty osake, markkina tai omaisuuslaji käyttäytyy tietyllä tavalla. Järkevä sijoittaja ymmärtää, että vaikka kuvio muodostuu, se ei tarkoita sinänsä yhtään mitään. Kysymys on silti pohjimmiltaan kaaoksesta, jossa onnistuminen perustuu vain hyvin vakaisiin strategioihin.

Illuusio järjestyksestä näkyy monella tavalla. Esimerkiksi kirjakaupoissa on hyllykaupalla rikastumisoppaita. Ei ole mitään syytä olla kyyninen näitä kirjoja kohtaan. Kirjan "Kuinka rikastuin osakkeilla" kirjoittaja on voinut kirjoittaa kirjan täysin vilpittömästi. Hän saattaa vilpittömästi uskoa, että rikastui älykkyytensä vuoksi. Ei silti kannata uskoa hänen illuusioonsa. Tosiasia voi hyvinkin olla, että hän rikastui siksi, että hänellä kävi tuuri. Hän oli oikeassa paikassa oikeaan aikaan, ja markkina vain sattui rallattamaan korkealle silloin, kun hän oli strategioineen paikalla.

Illuusio järjestyksestä voi myös syntyä katsoamalla historiaan. Jos ilmiö A on aina seurannut ennen ilmiötä B, on taipumus uskoa, että A:n tapahduttua B on pian tulossa. Tähän lankaan ei kannata mennä. Historia toistaa joskus itseään, mutta useimmiten ei läheskään niin luotettavasti, että yksin sen varassa voisi tehdä rahaa. Ilmiö A on tapahtunut. Ehkä B tapahtuu. Tai ehkä ei.

On luonnollista, että sekoitamme korrelaation ja syyn ja seurauksen keskenään. Järkevimmtkin ihmiset löytävät yhteyksiä tapahtumien välillä, vaikka niitä ei olisi ollutkaan, ja kun jokin linkki täytyy vaan löytää, me keksimme sellaisen itse.

Joku voisi höpötyksissään sanoa: "Suomen asunnot ovat aina olleet kalliita. Se, että ne ovat jatkuvasti kalliimpia Euroopan yhteisvaluutan

pahimmassa kriisissä, on todiste markkinan vahvuudesta. Aina on oikea aika ostaa sijoitusasunto."

Formula voi olla väärässä, mutta markkinat eivät koskaan ole väärässä. Markkina tekee mitä tekee. Se ei anna ennustuksia eikä tarjoa takeita. Markkina vain on. Markkinan kanssa riitely on kuin seisoi myrskyssä ja karjuisi sille, että rajuilman piti saapua vasta huomenna eikä tänään.

Elämä ei tapahdu lineaarisesti. Kaikki akuiset tietävät tämän. Silti on liian helppoa unohtaa tämä, kun katsoo markkinoita. Ne ovat kaaos.

Jos heitämme kolikkoa koko päivän, ennen pitkää alkaa tulla sarjoja, joissa on pelkkiä klaavoja. Siltikään emme voi ennustaa, koska näin tapahtuu tai kauanko sarja kestää. Jos klaavoja on tullut jo viis peräkkäin, kannattaa lyödä vetoa klaavan puolesta, vai mitä? Ei voi hävitä, vai

mitä? Ja kissan viikset. Ainoa, mitä klaavasarja todistaa on se, että sarjoja syntyy.

Järkevä sijoittaja tunnustaa, että markkinat ovat kaaos, ja että kaaos ei ole vaarallinen, ennen kuin se alkaa näyttää järjestykseltä. Älä yritä nähdä järjestystä siellä, missä sitä ei ole.

Kuten presidentti Paasikivi sanoi: "Kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen. Tosiasioita vastaan asettuminen on turhaa ponnistelua eikä voi viedä menestykselliseen tulokseen. Uskotaan, kuten asioiden toivotaan olevan, ja toimitaan ikään kuin se, mitä toivotaan, olisi totta." On oltava tarkka, millä on pysyvää merkitystä ja mikä taas on ohimenevää.

Sijoittajan kannalta omaisuuslajien syklit ovat ohimeneviä ilmiöitä, ja markkinoiden kaaos on pysyvä asiointi.

Kun arkki vuotaa ja laiva uppoaa

Rahan kanssa on helppo toimia, kun kaikki menee hyvin. Harvemmin kuulee puhuttavan siitä, mitä pitää tehdä, kun asiat menevät pieleen. Ja ne menevät takuulla pieleen. Siitä voit olla varma.

Järkevä sijoittaja ymmärtää, että tuottoakin tärkeämpää on se, ettei häviä paljoa rahaa. Järkevä ihminen ylipäänsä valmistautuu edeltä käsin ongelmiin, tietää mitä tehdä ja epäröimättä tekee sen, kun maailma onkin heitä vastaan. Osa voittamista on se, että tietää, kuinka hävitään. Häviäjän suunnitelmissa on varaa vain voittaa. Järkevässä suunnitelmassa otetaan huomioon häviäminen.

Sääntö on siis tämä: Kun laiva alkaa upota, hyppää. Huomioitavaa on sanamuoto. Kun laiva nimenomaan alkaa upota. Älä odota, kunnes se on jo upoksissa. Älä toivo, rukoile ja peitä silmiäsi. Katso ympärillesi ja tutki tilannetta. Kysy itseltäsi, onko kehittyvä ongelma sellainen, että se korjaantuu pian. Etsi konkreettista todistusta tilanteen paranemisesta, ja jos sellaista ei tule, kylmähermoisesti ja päättäväisesti hyppää laivasta ja pelasta itsesi, ennen kuin paniikkia on syntynyt.

Leikkaa tappiot aikaisin. Rajaa häviämistä. Hyväksy pienet tappiot suojataksesi itseäsi isoilta tappioilta.

Tämä voi kuulostaa itsestään selvältä, mutta käytäntö opettaa, ettei se niin helppoa olekaan. Syyt ovat ennen kaikkea päämme sisällä. Kaksi yleisintä syytä estää toimivasta järkevästi.

Ensimmäinen este on katumuksen pelko. Ennen kaikkea pelkäämme, että häviäjäsijoituksesta tuleekin voittaja sitten, kun olemme jo poistuneet pelikentältä. Niin toisinaan tapahtuu, ja se sattuu. Sinulle käy niin ennemmin tai myöhemmin, eikä sitä voi välttää. Suuret ongelmat tyypillisesti kehittyvät hitaasti ja ongelmien tultua esille poistuvat hitaasti. Makrotalouden suuret ongelmat kuten valuutta- ja velkakriisit sekä asuntokuplat ovat tyypillisesti tämmöisiä.

Ihmiselämässä on paljon vaikeita asioita, joissa ei kannata hätiköidä, vaan työskennellä kärsivällisesti ongelmien läpi. Rahan kanssa tilanne on erilainen. Harvoin on viisasta lukkiutua häviäjäsijoitukseen, kun talouden ongelmat ovat pitkäkestoisia. Raha on vuosikausia lukkiutu-

neena, kun se voisi olla tekemässä parempaa työtä muualla.

Toinen suuri este on vaikeus myöntää itselleen, että on ollut väärässä. Teit sijoituksen, joka kenties pitkäänkin toimi hyvin, ja nyt se on kääntymässä häviäjäksi. Tiedät että pitäisi suunnata exit-kylltiä kohden. Mutta se onkin vaikeaa. Pitäisi tunnustaa pankkiirille, yhtiökumppaneille, puolisolalle ja ennen kaikkea peilikuvalle, että on ollut väärässä. Väärässä olemisen kieltäminen voi olla suurin psykologinen este.

Hyväksy pienemmät tappiot hymyssä suin osana elämän tosiasioita. Hyväksy että koet useamman sellaisen matkalla suureen voittoon. Jos tavanomaisesti leikkaat häviäjät, et todennäköi-

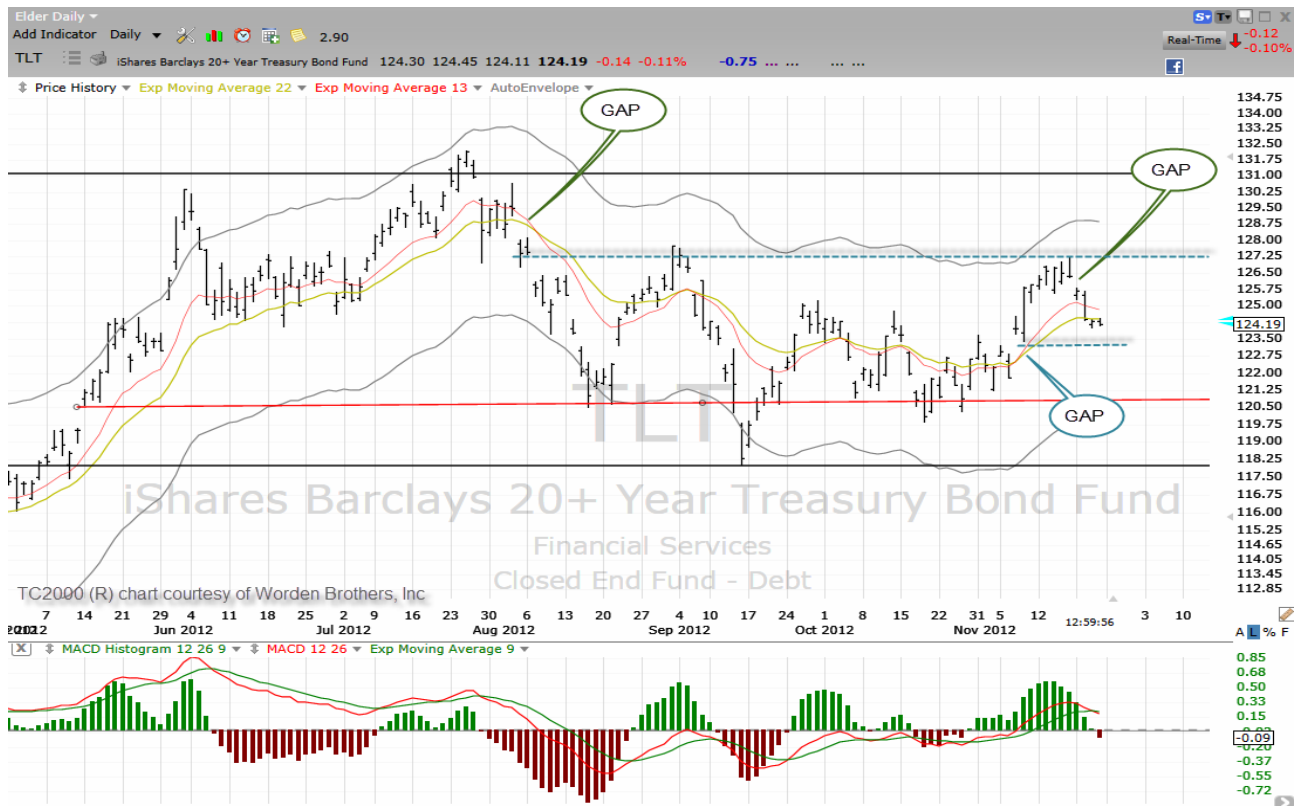
sesti koskaan polta itseäsi pahoin.

Osakesijoittajan on helppoa ja turvallista suojautua tappioita vastaan stop-loss -ordereilla. Asuntosijoittajan sijoitus on epälikvidimpi, joten on hyvä olla perillä siitä, missä vaiheessa omaisuuslajin sykliä ollaan menossa. Kaikki omaisuuslajit ovat syklisiä, eikä mikään omaisuuslaji jatka ikuisesti nousuaan. Kaikki trendit kääntyvät aikanaan.

Kehitä tapa ottaa vastaan pieniä tappioita. Jos sijoitus tai yhtiö ei toimi, kävele ulos ja tee jotakin muuta. Älä istu uppoavassa laivassa. Älä jää jumiin. Siinä vaiheessa kun on selvää, että vuoto on suuri ja laiva alkaa upota, älä toivo, vaan hyppää.

Viikko päättyi todella rajuun shorttien kattamiseen. S&P 500 indeksiä seuraava SPY pääsi lähelle yläpuolella olevaa Gappia. Viime viikolla pompun tavoitteena blogissani oli S&P 500 indeksille 1400 pisteen nurkat, jonne tämä viikko päättyi. Saattaa hyvinkin olla, että olin turhan konservatiivinen ajatuksissani, mutta tämän tyyppiset notkot tulevat kovin usein uudelleen testattua. Alkuviikko näyttääkin meille nopeasti suuntaa siitä, onko pohjien uudelleentestaus mukana kuvassa vai yritetäänkö tässä rynnistää kohti vuoden huippuja. Vastustasolta vetäydytään usein ottamaan vauhtia alemmaa, ennen matkan jatkumista. Toistaiseksi emme voi vielä tietää onko meneillään oleva liike reaktiivinen laskumarkkinan pomppu vain uusi nousevan jatkon alku. Viitteitä tulevan luonteenpiireistä saamme tarkastelemalla 1360 pisteen tasoa, joka toimi meidän kynnyksenä pomppulle. Mikäli tämä taso tullaan menestyksekkäästi testaamaan ja siltä päästään ponnahtamaan, on todennäköistä, että suunnataan kohti loppuvuoden rallia. Vastaavasti 1360 tason alittaminen sekä vanhojen pohjien testaus antaisivat huomattavasti synkemmän kuvan mahdollisesta tulevasta kehityksestä. Tällöin on olemassa mahdollisuus joko vahvempien pohjien syntyyn tai huomattavasti alempien tasojen testaukseen, joka tarkoittaisi S&P 500 indeksillä kesän pohjien tuntua. Emme voi ennustaa markkinoita, mutta voimme ymmärtää niitä.

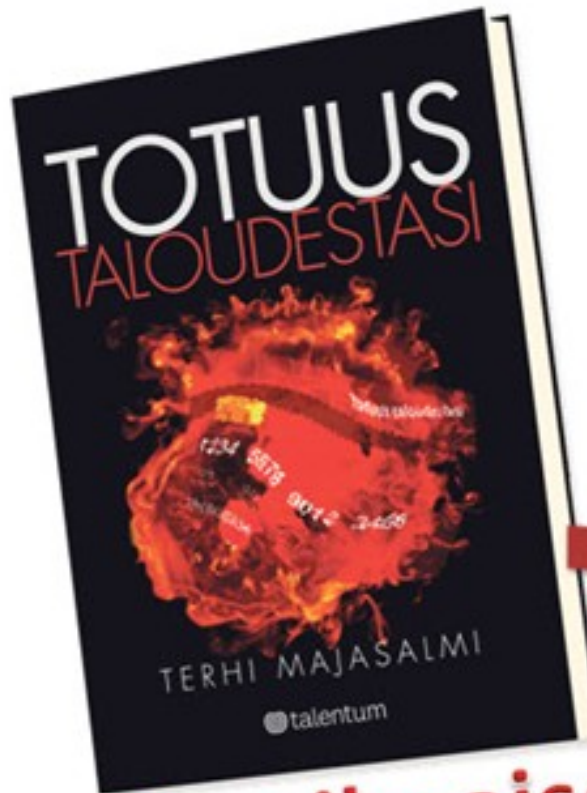

USA:n pitkiä valtionlainapapereita seuraava TLT-ETF on hyvä aisapari tarkasteltaessa osakemarkkinoita. Sijoittajien myydessä korkopapereita, raha useimmiten siirtyy osakemarkkinoille. TLT kääntyi laskuun noustuaan vastustasolle ja viikko päättyi alapuolella olevan gapin eli aukon yllälaitaan. Aukkojen tullessa testatuiksi ja täytetyiksi, liike jatkuu useimmiten siihen suuntaan, josta aukon testaus tapahtui. TLT:n tapauksessa se tarkoittaisi liikettä ylöspäin, joka muodostaisi myyntipainetta osakemarkkinoille. Tässä aukon laidalla keikuttaessa on syytä olla tarkkana, sillä TLT:n käytös auttaa meitä luomaan pelisuunnitelmaa myös osakemarkkinoille.

Mikäli kotipörssimme näyttää jälleen suuntaa suurille kauppapaikoille, on hyvin todennäköistä, että matka jatkuu ylöspäin. OMXH25 on jaksanut nousta vastustasolleen hyvin voimakkaalla liikkeellä ensin käytyä täyttämässä alapuolella olevan gapin. Liike on kuin suoraan oppikirjasta ja sen kanssa kannattaa olla erityisen tarkkana. Loppuvuoden rallit ovat tyypillisiä, mutta muistetaan pitää suojaus paikallaan. Mikään ei ole ikävämpään kuin antaa takaisin meheviä tuottoja. Perjantain liike päättyi vastustasolle ja alapuolella on pieni gap 2100 pisteen kohdalla, jota kannattaa pitää silmällä tällä viikolla. Sillä on taipumus toimia magneettina. Mikäli OMXH25 jaksaa yläpuolella olevan vastustason yläpuolelle, tulisi sen muuttua tukitasoksi, mikäli näin ei kuitenkaan käy, on kyseessä vastustason valemurto ja alemmat tasot kutsuvat.

Vuosi 2012 on ollut osakesijoittajalle monivaiheinen ja tarjonnut valtavasti opinpaikkoja. Sijoittamisessa on aina kaksi tavoitetta. Ensimmäinen on saada tuottoa rahoille ja toinen on oppia sijoituksesta. Jokaisesta sijoituksesta ja jokaisesta sijoittajana toimitusta vuodesta tulisi saada mieluiten molempia, mutta ainakin oppia. Toivottavasti olet onnistunut kulkemaan tämän vuoden menestyksellä ja olet valmis seuraavaan vuoteen. Talousvaikeudet eivät tule poistumaan ja markkinoilla on varmuudella pelkotekijöitä tulevanakin vuonna. Meidän tehtävämme on pyrkiä löytämään ne paikat, joissa onnistumisen todennäköisyys on suurin ja jättää liian suuren riskin tilanteet toisille.

**Tilaa ilmaiset
maistiaiset**
totuustaloudestasi.fi

Vastuunrajaus

ViikkoRaha on opetuksellinen viikkokirje. ViikkoRahassa esitetyt osakkeet, omaisuuslajit tai strategiat eivät ole sijoitussuosituksia vaan ne esitetään opetuksellisessa tarkoituksessa. ViikkoRaha -viikkokirjeen lukija vastaa itse tekemistään päätöksistä, vaikka ne perustuisivat niihin tietoihin tai lähteisiin, joita ViikkoRaha -viikkokirjeessä mainitaan.

Charts produced by FreeStockCharts, TC2000 and StockFinder® which are registered trademarks of Worden Brothers, Inc., Five Oaks Office Park, 4905 Pine Cone Drive, Durham, NC 27707. Ph. (800) 776-4940 or (919) 408-0542. www.Worden.com".

Lukijakomentit ja kysymykset
ViikkoRahan tilaukseen liittyvät asiat
Sähköpostiosoitteen muutos

matias@viikkoraha.info
asiakaspalvelu@viikkoraha.info
asiakaspavelu@viikkoraha.info